

Zehra AYAN

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi Tetkik Hakimi

Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sosyal Güvenliği

Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sosyal güvenliği konusunun daha iyi anlaşılabilmesi ve ayrıca sosyal güvenlik yasalarına tabi olduğu sürelerin belirlenebilmesi için öncelikle anonim şirket yönetim kurulu üyeliğinin kazanılması ve sona ermesi konuları üzerinde durulacak, daha sonra ise sırasıyla, yönetim kurulu üyelerinin hangi sosyal güvenlik yasasına tabi olduğu ve yönetim kurulu üyelerinin değişik sosyal güvenlik yasalarına tabi sigortalılıklarının çakışması konuları incelenecektir.

1- ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNİN KAZANILMASI

Anonim şirket yönetim kurulu üyeliğinin kazanılması konusu üye sayısı, görev süresi, yönetim kurulu üyelerinin seçilme şartları, yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve tayini, tescil ve ilan olmak üzere beş ana başlık altında anlatılacaktır.

1- Üye Sayısı

TTK'nun 312. maddesi uyarınca, anonim şirketlerde yönetim kurulu en az üç üyeden kurulmaktadır¹.

Arslanlı'ya göre², ana sözleşmede üye sayısı be-

lirtilmemişse, yönetim kurulu üç üyeden fazla olmaz. Üye sayısının artırılması için ana sözleşmenin değiştirilmesi gereklidir. Genel kurul, her nasılsa üçten fazla üye seçmişse, TTK'nun 381. maddesi uyarınca bu karar yasa hükmüne aykırılık nedeniyle iptal edilebilir. Tekil³, Arslanlı'nın bu görüşüne katılmamakta ve TTK'nun 312. maddesinden çıkarıldığı sonuçları şu şekilde sıralamaktadır:

- 1) Seçilecek üye sayısı üçten az olamaz,
- 2) Ana sözleşme üçten fazla üye seçimi öngörebilir,
- 3) Ana sözleşme üç üye ile de yetinebilir. Fakat, üye sayısını genel kurul üçten aşağı düşüremez,
- 4) Ana sözleşme üye sayısını belirlememişse, genel kurul üçten az olmamak kaydıyla dilediği kadar üye seçebilir.

Anonim şirket genel kurulu, ana sözleşmede belirtilen veya bizzat kendisinin tespit ettiği sayıdaki yönetim kurulu üyesini seçmek zorunluluğunda olup, bu yetkiyi kısmen de olsa başka bir organa devredemeyeceği gibi, bizzat kendisi bile bir kısım yönetim kurulu üyelerinin seçimini ertelleyemez⁴.

TTK'nda öngörülmemekle birlikte, uygulamada ana sözleşmede belirtilmek suretiyle yedek yönetim kurulu üyeleri de seçilebilmektedir.

2- Görev Süresi

TTK'nun 314 ve 347. maddeleri gereğince yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süre ile seçilir. TTK'nun 314 ve 347/II. maddelerinin azami süreyi belirleyen hükümleri emredici nitelikte olduğundan, üç yıllık görev süresi ana sözleşme ve genel kurul kararı ile kısaltılabilir, ancak uzatılamaz⁵. Ana sözleşmede aksine hüküm yoksa, yönetim kurulu üyelerinin tekrar seçilmeleri mümkündür.

TTK'nda, ana sözleşmede ve genel kurul tarafından öngörülen süreleri dolan anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının kendiliğinden sona erip ermeyeceği, başka bir anlatımla, görev sürelerinin yeni üyelerin seçilmelerine kadar uzayıp uzamayacağı hususu öğretide tartışmalıdır.

Poroy/Tekinalp/Çamoğlu⁶, Yargıtay 11. HD.'nin 24.11.1981 gün ve E:1981/4751, K:1981/5019 sayılı kararına atıfta bulunarak, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin ana sözleşmede belirlenen üç yıldan daha az görev süresinin dolması halinde üyelik sıfatının da sona ereceğini savunmuşlardır.

Domaniç'e göre⁷, süreli olarak seçilen yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin bitmesine rağmen, yeni yönetim kurulunun seçilmemesi ya da üyelerin ticaret siciline kaydettirilmemeleri durumunda, üç yıllık süre bitmedikçe, Borçlar Kanunu'nun 397/II. maddesi hükmünün ruhuna uygun olarak, eski yönetim kurulu üyelerinin görevli ve yetkili sayılmaları ve yaptıkları işlemlerin iyi niyetli üçüncü kişilere karşı geçerli olması gerekmektedir. Aynı yazar, üç yıllık sürenin bitmesinden sonra yönetim kurulunca anonim şirket adına yapılan işlemlerin iç ilişkide vekaleti olmaksızın başkası adına tasarruf sayılabileceğini; dış ilişkide ise, Borçlar Kanunu'nun 452. maddesi hükmünün kıyasen uygulanması ile ticaret siciline tescil yapıncaya kadar iyi niyetli üçüncü kişilere karşı geçerli olacağını belirtmektedir⁸.

Süreleri dolan anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının kendiliğinden sona erip ermeyeceği konusunda Yargıtay'ın kararlarında bir istikrar bulunmamaktadır.

Moroğlu ise⁹, yasada veya ana sözleşmede belirtilen süreleri dolan yönetim kurulu üyelerinin sıfat ve yetkilerinin kendiliğinden uzamasının mevcut hukuki duruma göre mümkün olmadığından, sıfat ve yetkilerinin sona ereceği ve bundan sonra yaptıkları işlemlerin geçersiz olacağı görüşündedir. Söz konusu yazar, bu sonucun TTK'nun 314. maddesinin yaptırımını oluşturan 435. maddesi ile de paralellik sağladığını ve anılan hükmü işler hale getirdiğini belirtmektedir¹⁰.

Süreleri dolan anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının kendiliğinden sona erip ermeyeceği konusunda Yargıtay'ın kararlarında da bir istikrar bulunmamaktadır.

Yargıtay 11. HD.'nin 24.06.1983 gün ve E:1983/2702, K:1983/3285 sayılı kararında, bir yıllık görev süresi ve temsil yetkisi sona eren yönetim kurulu üyesinin şirket adına yaptığı kira sözleşmesinin anonim şirketi bağlamayacağı kabul edilmiştir. Yine Yargıtay 11. HD.'nin 17.10.1989 gün ve E:1989/6381, K:1989/5454 sayılı kararında da, "TTK'nun 364, 314 ve 347. maddeleri ve ana sözleşmenin 24, 17, 22. maddeleri hükümlerine göre, genel kurul toplantılarının en az yılda bir kez yapılması gerektiği gibi, yönetim ve denetleme kurullarına seçilen üyelerin görev süreleri de azami üç yıla sınırlandırılmıştır. Bu durum karşısında, davalı anonim şirketin organlarının yasanın ve ana sözleşmenin öngördüğü azami görev sürelerinin dolduğu ve şirketin hukuken organsız kaldığı kabul edilmelidir." sonucuna varılmıştır¹¹.

Yargıtay 11. HD.'nin 30.11.1992 gün ve E:1992/6270, K:1992/11024 sayılı kararında ise, "yönetim kurulu azil edilmemiş bulunmasına göre ve ana sözleşmede de üç yıllık görev sürelerinin bitmesi halinde bu sıfatlarının kendiliğinden düşeceğine dair bir hüküm bulunmaması karşısında, süreleri dolsa bile önceki yönetim kurulunun yeni yönetim seçilene kadar görevlerine devam edeceklerinin kabulü gerektiği" belirtilmiştir¹².

3- Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçilme Şartları

Yönetim kurulu üyelerinin seçilme şartları TTK'nda düzenlenmiştir. Ana sözleşme ile yasanın belirlediği şartlara bazı eklemeler yapılabilir. Bu bakımdan, yönetim kurulu üyeliğine seçilme şartlarını iki açıdan incelemek mümkündür.

A- Yasa Tarafından Getirilen Şartlar

TTK'nda yönetim kurulu üyesi olabilmek için gerçek kişi olmak, pay sahibi olmak, ehliyet ve seçilme engellerinin bulunmaması şartları öngörülmüştür.

aa-Gerçek Kişi Olmak

Yönetim kurulu üyeliğine seçilebilmek için gerçek kişi olmak gerekmektedir. Tüzel kişiler, yönetim kurulu üyesi seçilemezler. Ancak, tüzel kişilerin temsilcileri üyeliğe seçilebilirler.

TTK'nun 312/II. maddesinde "... hükmi şahsın temsilcisi olan hakiki şahıslar idare meclisi azalığına seçilebilirler." hükmünde "hakiki şahıslar" kelimelerinin çoğul olarak kullanılması nedeniyle tüzel kişilerin, yönetim kurulunda birden çok temsilci bulundurmasının mümkün olduğu şeklinde yorumlansa da, bu durumun oy verme, ücretler vs. açısından bazı sakıncalar yaratabileceği düşünülerek, tüzel kişilerin, anonim şirketin yönetim kurulunda tek bir üye ile temsil edilmeleri şeklindeki uygulama, öğretide de kabul görmüştür¹³. Fakat, yabancı sermaye uygulamasında yabancı yatırımcı tüzel kişinin anonim şirket yönetim kurulunda birden çok temsilci bulundurması mümkündür¹⁴.

Yargıtay 21. HD.'nin 04.11.2004 gün ve E:2004/8938, K:2004/9332 sayılı kararında, yönetim kurulu üyesi olan gerçek kişinin tüzel kişiyi temsilen mi yoksa kendi adına mı yönetim kurulu üyeliği yaptığı konusundaki uyuşmazlığın TTK'nun 312. maddesine göre çözümleneceği belirtilmiştir.

TTK'nun 312/II. maddesinin pay sahibi olan tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olamayacağına ilişkin olumsuz ifadesinin bir ehliyetsizliği düzenlemediği, ehliyetsizlik dışında kalan diğer bir takım sınırlamaları ve olumsuzlukları ifade ettiği belirtilerek, tüzel ve gerçek kişilerin hak ehliyeti şeklinde bir ayırım yapılmasına gerek bulunmadığı, tüzel kişilerin anonim şirketlerde pay sahibi olmaları kabul edildikten sonra, pay sahipliğine bağlı haklardan faydalanmalarının doğal olduğu, nitekim TTK'nun 540. maddesinde de bu hususların hükme bağlandığı ve bu nedenlerle tüzel kişilerin de yönetim kurulu üyesi olmalarının mümkün bulunduğu savunulmuştur¹⁵.

bb-Pay Sahibi Olmak

Yönetim kurulu, pay sahibi olan üyelere oluşmaktadır. Anonim şirkette bulunmayan kişi yönetim kuruluna seçilemez¹⁶. Ancak, pay sa-

hibi olmayan kişiler üye seçtikleri takdirde, bunlar pay sahibi sıfatını kazandıkları tarihten sonra işe başlayabilirler.

Üyenin şirket işlerinde ilgi ve bağlılığını sağlamak amacıyla pay sahipliği sıfatı aranmıştır¹⁷. Fakat, tek bir paya dahi sahip olmak bu şartın gerçekleşmesi için yeterli olacağından¹⁸ uygulamada bu hükmün amacı önemini kayıp etmektedir¹⁹. TTK'nun 275. maddesi uyarınca, kamu tüzel kişilerinin anonim şirket yönetim kuruluna temsilci göndermeleri durumunda, tüzel kişi ile temsilcinin pay sahibi olması gerekmemektedir.

cc-Ehliyet

TTK'nda yönetim kurulu üyelerinin fiil (medeni hakları kullanma) ehliyeti konusunda bir hüküm bulunmamaktadır. Bundan dolayı sınırlı ehliyetliler ile ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlıların yönetim kurulu üyesi seçilip seçilemeyecekleri hususu öğretide tartışmalıdır.

Bazı yazarlar²⁰, yönetim kuruluna üye seçilmek için sınırlı ehliyetli olmanın yeterli olmadığını, ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlıların yönetim kurulu üyeliğine seçilemeyeceklerini ileri sürmektedirler. Bu yazarlar, ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlıların yönetim kurulu üyesi olmasının, bu mevkiin sağladığı haklar ve yüklediği sorumluluklar ile bağdaşmadığını belirtmektedirler²¹.

Arsılanlı²², yönetim kuruluna seçilecek gerçek kişilerin ayırt etme gücüne sahip olmasının yeterli olduğunu, ayırt etme gücüne sahip olmak şartıyla küçük ve kısıtlıların seçimine bir engel olmadığını savunmaktadır. Söz konusu yazara göre, ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlılar, yasal mümessil sıfatıyla anonim şirketi temsil ederken mükellefiyet altına girmez, yalnız yönetim kuruluna seçilen küçük ve kısıtlının şirket yönetimindeki faaliyeti gerektiğinde şahsi sorumluluğunu da doğuracağından velayet veya vesayet makamının izni aranır²³.

TTK, 315/II. maddesinde kısıtlanmayı yönetim kurulu üyeliği için sona erme nedeni olarak düzenlemiştir. Buradan, kısıtlanma halinin yönetim kurulu üyeliğine engel bir hal olduğu sonucuna ulaşılmaktadır²⁴. Gerçekten, yönetim kuruluna seçilecek kişilerin nitelikleri, anonim şirketin ve pay sahiplerinin menfaati ile yakından ilgilidir. Yetki ve sorumluluk açısından, yönetim kurulu üyelerinin tam ehliyet sahibi olmaları zorunludur. Nite-

kim, Yargıtay 11. HD.'nin 05.12.1986 gün ve E: 1986/6726, K:1986/6565 sayılı kararı da aynı doğrultudadır. Söz konusu kararda, yasal dayanak olarak TTK'nun 315/II. maddesi dışında, yönetim kurulu üyelerinin şirket ve pay sahiplerine karşı sorumluluk hallerini düzenleyen TTK'nun 336. ve yönetim kurulu üyelerinin toplantılarda bizzat oy kullanmalarını zorunlu tutan TTK'nun 330/I. maddelerine de değinilmiştir. Özellikle TTK'nun 330/I. c. 3'ten yasa koyucunun, yönetim kurulu üyesinin kişiliğine çok önem verdiği ve yönetim işlevinin şahsen yerine getirilmesini arzuladığı ortaya çıkmaktadır²⁵.

Bankalar Kanunu 21. maddesinde, banka yönetim kurulu üyelerinin yarıdan bir fazlasının hukuk, iktisat, işletmecilik, maliye, bankacılık veya mühendislik-işletmecilik dallarında yüksek öğrenim görmüş olmasını da öngörmektedir.

dd- Seçilme Engellerinin Bulunmaması

Yönetim kurulu üyelerinden birisi iflasa tabi kimselerden olup da iflasına karar verilir, kısıtlanır, ağır hapis cezasıyla veya sahtekarlık, emniyeti sustimal, hırsızlık, dolandırıcılık suçlarından dolayı mahkum edilir ise yönetim kurulu üyeliği sona erer (TTK 315. md.). Yönetim kurulu üyeliğini sona erdiren bu haller, yönetim kurulu üyeliğine de seçilmeye engel teşkil eder.

TTK'nun 347/IV. maddesi gereğince, denetçiler aynı zamanda yönetim kurulu üyeliklerine de seçilemezler. Aynı şekilde, görevi sona eren yönetim kurulu üyeleri genel kurul tarafından ibra edilmedikçe denetçi seçilemezler²⁶. Anonim şirkette pay sahibi olan tüzel kişiler de, aynı zamanda hem yönetim kuruluna hem de denetim kuruluna temsilci gönderemezler²⁷.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olan kişiler de yönetim kurulu üyeliğine seçilemezler (657 sayılı yasa 28. md.). Avukatlar ise, yönetim kurulu üyeliğine seçilebilirler (1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 12. md.).

B- Ana Sözleşme ile Getirilen Şartlar

Ana sözleşmeye, yönetim kurulu üyelerinde aranacak şartları öngören hükümler konulması mümkündür. Örneğin, belli yaştan büyük veya küçük olmamak, Türkiye'de yerleşim yeri bulunmak, iyi hal sahibi olmak, belirli miktarda pay sahibi olmak gibi²⁸.

Anonim şirket ana sözleşmesi ile yönetim kurulu üyelerinde aranılacak şartların, genel kurulun yönetim kurulunu seçme yetkisini sınırlandıracak şekilde olmaması gerekir²⁹.

4- Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçimi ve Tayini

Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve tayini çeşitli yollarla yapılmaktadır.

A- Yönetim Kurulunun Genel Kurul Tarafından Seçilmesi

TTK'nun 312/I. maddesi uyarınca, yönetim kurulu, kural olarak, genel kurul tarafından seçilir.

Genel kurul, yönetim kurulu üyelerini TTK'nun 372 ve 378. maddelerinde belirtilen yetersayılarına ve ayrıca, yasa ve ana sözleşmede belirtilen hükümlere uygun biçimde seçer. Bu seçim yetkisi genel kurulun bir diğer organa veya kişiye devredemeyeceği yetkilerindedir. Bundan dolayı, pay sahibi olan tüzel kişileri yönetim kurulunda temsil edecek üyelerin seçimini de ancak genel kurul yapar³⁰. Tüzel kişinin temsilcisini genel kurul tüzel kişi adına seçmektedir. Tüzel kişi, temsilci adaylarını gösterebilir. Ancak, genel kurul haklı nedenleri olmadıkça aday gösterilen kişiyi seçmek mecburiyetinde değildir³¹.

B- Ana Sözleşme ile Tayin

TTK, anonim şirketin tedrici kuruluşunda ilk yönetim kurulu üyelerinin ana sözleşme ile tayinine cevaz vermektedir (TTK 292. md.)³². Ancak, ani kuruluşlarda ise, ilk yönetim kurulu üyelerinin ana sözleşmede gösterilmesi zorunludur (TTK 303/II. md.).

C- Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kuruluna İştiraki

TTK'nun 275. maddesi uyarınca, devlet, il, belediye gibi, kamu tüzel kişilerinden birisine ana sözleşmeye konulacak bir kayıtlı pay sahibi olmasa bile, konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında temsilci bulundurmak hakkı verilebilir³³. Anılan maddeye göre, kamu tüzel kişileri şirket yönetim kurulundaki temsilcilerinin bu sıfatla işledikleri fiil ve yaptıkları işlemlerden dolayı şirkete ve onun alacaklıları ile pay sahiplerine karşı sorumludurlar. Kamu tüzel kişininin rücu hakkı saklıdır. Buna karşılık, anonim

şirket ile alacaklılar ya da pay sahipleri dilerlerse, söz konusu sorumluluk davasını TTK'nun 366, Borçlar Kanunu'nun 41 ve 96. maddeleri uyarınca, bizzat yönetim kurulu üyesi aleyhine de açabilirler³⁴.

Kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulu üyesi olarak gönderdikleri temsilciler, yönetim kurulu üyesi sıfatıyla pay senetleri tevdi etmek yükümlülüğünde değildirler, ayrıca bu kamu tüzel kişilerinin bizzat pay sahibi olmaları gerekmediği gibi, bunların temsilcilerinin de pay sahibi olması ve temsilciler yerine pay senedi tevdi etmeleri söz konusu değildir³⁵.

TTK'nun 275. maddesinde, kamu tüzel kişilerinin konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim kurullarına gönderdikleri temsilcilerin ancak kamu tüzel kişisi tarafından azlolunabileceği açıkça hükme bağlandığı halde, kimin tarafından tayin edilecekleri açıkça belirtilmemiştir. Ancak, aynı maddede, “amme hükmi şahıslarının, şirket idare meclisi ve murakabe heyetlerindeki temsilcileri, umumi heyet tarafından seçilen azaların hak ve vazifelerini haizdirler.” hükmü yer almıştır. Anılan hükümden söz konusu temsilcilerin, anonim şirketin genel kurulu tarafından seçilmeyip, bizzat kamu tüzel kişisi tarafından tayin olunacağı sonucu çıkarılmaktadır³⁶.

D- Yönetim Kurulunun Üye Seçmesi

Yönetim kurulu üyeliklerinden bir veya bir kaçının boşalması ve kalan mevcut üyelerin toplantı yetersayısını (nisabını) sağlayacak çoğunlukta olmaları halinde, mevcut üyeler, boşalan üye ya da üyelerin yerine ilk genel kurul tarihine kadar geçici olarak yenilerini seçerler ve ilk toplanacak genel kurulun onayına sunarlar. Bu durumda, anonim şirketlerde yönetim kurulunun toplantı yetersayısının kaç üye ile gerçekleşeceğini saptamak önem taşımaktadır.

TTK'nun 330/I. maddesinde “esas mukavelede aksine hüküm olmadıkça idare meclisinin bir karar verebilmesi için, azaların en az yarısından bir fazlasının hazır olması şarttır.” hükmü yer almıştır. Başarısız bir şekilde kaleme alınan bu hüküm, hem öğretide hem de yargı kararlarında yönetim kurulunun toplantı yeter sayısı hususunda tartışmalara yol açmıştır. Bazı yazarlar³⁷, TTK'nun 330/I. maddesinde belirtilen toplantı yetersayısının “ağırlaştır-

rılmış çoğunluk”³⁸ olduğunu savunurlar iken, kimi yazarlar ise³⁹, “çoğunluğun sağlanması”⁴⁰ olduğunu ileri sürmüşlerdir. Yargıtay, önceleri çoğunluğun sağlanması görüşünü benimserken, son içtihatlarında⁴¹ bu düşüncesini değiştirmiş ve ağırlaştırılmış çoğunluk görüşü doğrultusunda karar vermeye başlamıştır⁴². Yargıtay, 05.04.2001 gün ve 2001/2366 Esas sayılı kararında ise, karma bir sistem benimsemiş ve anonim şirket ana sözleşmesinde yönetim kurulu üye sayısının asgari olan üç kişi olarak belirtilmesi halinde, toplantı yeter sayısının da yarıdan bir fazlası kuralı uyarınca üç olduğunu, yönetim kurulu üye sayısı 5, 7, 9... kişi olarak belirlenmesi halinde ise, asgari toplantı yeter sayısı olan üç kişiden az olmamak üzere, TTK'nun 330/I. maddesinde öngörülen “yarıdan bir fazla” ilkesinden ayrılmanın mümkün olduğu sonucuna varmıştır.

TTK'nun 330/I. maddesinde belirtilen toplantı yetersayısını, “ağırlaştırılmış çoğunluk” şeklinde anlamak, yasa koyucunun amacına uygun düşmemektedir. Çünkü, yasa koyucu, ağırlaştırılmış çoğunluğu aradığı halleri TTK'nun 293, 388. maddelerinde olduğu gibi açıkça belirtmiştir. Öte yandan, üç kişiden oluşan yönetim kurulunda alınacak bir karara muhalif üye, toplantıya katılmayarak, kararın alınmasını önleyebilecektir⁴³.

Genel kurul tarafından yönetim kurulunun yaptığı seçim onaylanırsa, yeni seçilen üye, üyeliği sona eren eski üyenin kalan süresini tamamlar⁴⁴. TTK'nun 315/I. maddesinde seçilen üyenin genel kurul toplantısına kadar görevini yapacağı belirtilmediğinden, seçimi genel kurul tarafından onaylanmasa bile, yönetim kurulu tarafından seçilen üyenin yaptığı işlemler geçerli olur⁴⁵. Başka bir anlamıyla, genel kurulun onayı reddi kararı, hukuki etkisini geçmişe değil, ileriye dönük olarak göstermektedir⁴⁶.

Öğretide, yönetim kurulu üyeliklerinden birinin boşalması halinde, diğer mevcut üyelerin münasip bir sürede yenilerini seçmelerinin kendileri için bir yükümlülük olduğu, aksi halde, TTK'nun 336/I-5. maddesi gereğince yasal görevlerini yerine getirmemekten dolayı sorumlu olabilecekleri de ileri sürülmüştür⁴⁷.

TTK'nun 315/I. maddesinde “bir azalık açılırsa” ifadesi yer almış ise de, öğretide, birden fazla üyeliğin aynı anda boşalması durumunda da, yönetim

kurulunun bu üyelerin yerine, ilk genel kurul tarihine kadar geçici olarak yenilerini seçebileceği kabul görmüştür⁴⁸.

5-Tescil ve İlan

TTK'nun 300/II-8. ve Ticaret Sicili Tüzüğü'nün 38/3 ve 60. maddeleri gereğince, yönetim kurulu üyeliğinin kazanılması halinde durumun ticaret siciline tescili gerekmektedir. Tescilin üçüncü şahıslar yönünden hüküm ifade etmesi için Türkiye Ticaret Gazetesi'nde yayımlanması gerekir. İlan ise, yayımlandığı günü takip eden iş gününden itibaren hüküm ifade eder. İlanın tamamı aynı günde yayımlanmadığı takdirde, son kısmın yayımlandığı günü takip eden iş günü hüküm ifade etmektedir⁴⁹.

Tescilde yönetim kurulu üyelerinin isim ve soyisimleri, yerleşim yerleri ve tabiyetleri sicil memurluğuna bildirilir. Ticaret Sicili Tüzüğü'nün 35/2. maddesi uyarınca, seçimle ilgili kararı içeren tutanakların noter tarafından onaylanan bir örneğinin tescil isteğine esas olarak ibrazı zorunludur. Genel kurul tutanağının aslının bir örneğinin verildiği takdirde noter onayına lüzum bulunmamaktadır.

Anonim şirketin eski yönetim kurulu üyeleri, yeniden yönetim kuruluna seçilseler dahi yeniden tescil ve ilan edilir ve ilgili tescil harçları alınır⁵⁰.

Ticaret siciline tescil edilmeyen kişiler de yönetim kurulu üyeliği sıfatını kazanmaktadır. Bu nedenle, ticaret siciline tescil ve ilan kurucu nitelik taşımamaktadır⁵¹. Başka bir anlatımla, iç ilişkide yönetim kurulu üyeliği sıfatı seçim ile kazanılmaktadır. Buna karşılık, yönetim kurulu üyeliğinin kazanılması, durumdan haberdar olmayan üçüncü kişilere karşı, yani dış ilişkide, ancak tescil ve ilan edilmesinden sonra ileri sürülebilir⁵².

II- ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNİN SONA ERMESİ

Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyeliği çeşitli nedenlerle sona erebilmektedir. Bu nedenlerin başlıcaları şunlardır⁵³:

1- Yönetim Kurulu Üyesinin Ölümü

Yönetim kurulu üyesinin ölümü ile yönetim kurulu üyeliği kendiliğinden sona erer. Borçlar Kanu-

nu'nun 35/I. maddesi uyarınca, aksi iki tarafça kararlaştırılmış veya işin niteliğinden anlaşılması olmadıkça, temsil olunanın veya temsilcinin ölmesiyle temsil yetkisi sona ermektedir. Benzer şekilde, Borçlar Kanunu'nun 397/I. maddesinde, aksi sözleşmeden veya işin niteliğinden anlaşılmadıkça vekaletin, gerek vekilin gerek müvekkilin ölümü ile sona ereceği hükmüne yer verilmiştir.

2- Yönetim Kurulu Üyesinin İflası

Yönetim kurulu üyelerinden biri iflasa tabi kimselelerden olup da iflasına karar verilirse, yönetim kurulu üyeliği görevi kendiliğinden sona erer (TTK 315/II. md.).

Hukukumuzda iflasa tabi kişileri üç grupta toplamak mümkündür⁵⁴:

1) TTK uyarınca tacir sayıldıkları için iflasa tabi olanlar,

2) TTK uyarınca tacir olmadıkları halde, tacirler hakkındaki hükümlere tabi oldukları için iflasa tabi olanlar⁵⁵,

3) Özel yasa hükümleri uyarınca tacir olmadıkları halde iflasa tabi olan kişiler⁵⁶.

TTK 315/II. madde hükmü tacir olmadıkları halde, TTK veya özel yasa hükümleri gereğince iflasa tabi olan kişiler hakkında da uygulanır. İflas nedeniyle yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesi için üye hakkında iflas yolu ile takibe başlanması yeterli olmayıp, İİK'nun 158. maddesine göre iflas kararının kesinleşmesi gereklidir⁵⁷.

3- Yönetim Kurulu Üyesinin Ehliyetini Kaybetmesi ve Kısıtlanması

Türk Medeni Kanunu'nun 405. maddesinde, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini göremeyen veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan her erginin kısıtlanacağı ve görevlerini yaparlarken vesayet altına alınmayı gerekli kılan bir durumun varlığını öğrenen idari makamların, noterlerin ve mahkemelerin bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorunda oldukları hüküm altına alınmıştır. Aynı yasanın 406. maddesinde de, savurganlığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetmesi nedeniyle kendisini veya ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesine yol açan ve bu yüzden devamlı korun-

maya ve bakıma muhtaç olan ya da başkalarının güvenliğini tehdit eden her erginin kısıtlanacağı belirtilmiştir. Ayrıca, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkum olan her erginin kısıtlanacağı hususu da Türk Medeni Kanunu'nun 407. maddesinde yer almıştır. Yukarıda sayılan nedenlerle ehliyetini kaybeden ve kısıtlanan yönetim kurulu üyesinin üyeliği kendiliğinden sona erer.

Bir yönetim kurulu üyesinde kısıtlanmasını gerektiren nedenlerin bulunması o üyenin kısıtlı olduğu anlamına gelmez. Kısıtlamayı gerektiren nedenler incelenerek görevli ve yetkili mahkemeden⁵⁸ kısıtlama kararı verilmesi de gerekir⁵⁹.

Domaniç⁶⁰, kısıtlama nedenleri mevcut olan bir üyenin, yönetim kurulunda bulunmasının sakıncalarını belirterek, kısıtlılık halinin kesinleşmesini beklemeden bile, yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesi gerektiğini savunmuştur. Türk Medeni Kanunu'nun 409. maddesinde, özellikle akıl hastalığı veya akıl zayıflığı nedeniyle kısıtlamaya ancak resmi sağlık kurulu raporu üzerine karar verilebileceği belirtildiğinden⁶¹, özel ve teknik bilgiyi gerektiren bir hususta kesinleşmiş mahkeme kararı olmadan kişinin kısıtlı sayılarak yönetim kurulu üyeliğinin sona erdirilmesi hususundaki Domaniç'in görüşü isabetli değildir. Öte yandan, Türk Medeni Kanunu'nun 410. maddesinde, kısıtlama kararının kesinleşince hemen kısıtlının yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilan olunacağı ve kısıtlamanın, iyi niyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemeyeceğinin hükme bağlanmış olması da bu görüşümüz ile paralellik arz etmektedir.

4- Yönetim Kurulu Üyesinin Ağır Hapis Cezasıyla veya Yüz Kızartıcı Bir Suçtan Mahkumiyeti

Yönetim kurulu üyesinin, ağır hapis cezasıyla veya sahtekarlık, emniyeti suistimal, hırsızlık, dolandırıcılık gibi yüz kızartıcı bir suçtan dolayı mahkum olması halinde üyeliği kendiliğinden sona erer (TTK 315/II. md.). Ayrıca, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkum olanlar, Türk Medeni Kanunu'nun 407. maddesi uyarınca kısıtlanacağından, bir yıldan fazla hüküm giyen kişilerin yasal kısıtlılık hali söz konusu olacak ve anılan cezanın infazı sırasında fiil eh-

liyetlerini kaybedeceklerdir. Bu nedenle, Yönetim kurulu üyesinin, ağır hapis cezasıyla veya yüz kızartıcı bir suçtan dolayı mahkum olması dışında, bir yıldan fazla hapis cezasına mahkum olması halinde de yönetim kurulu üyeliği sona erecektir.

Yargıtay'ın da bir kararında⁶² belirtildiği gibi, yönetim kurulu üyelerinden birinin mahkum olması sonucu, şirket organsız kalmaz. Böyle bir durumda, TTK'nun 315. maddesi uyarınca yönetim kurulunun eksik üyesi tamamlanır. Bunun sonucu olarak da, şirkete kayyum tayini istenemez.

5- Yönetim Kurulu Üyesinin Üyelik İçin Gerekli Yasal Nitelikleri Kaybetmesi

Yönetim kurulu üyeliği için yasada öngörülen niteliklerin kaybedilmesi halinde yönetim kurulu üyeliği kendiliğinden sona erer. Aynı durum, yönetim kurulu üyeliğine seçilebilmek için ana sözleşmede bazı nitelikler öngörülmüş ise, bu niteliklerin kaybı halinde de söz konusudur⁶³. Örneğin, TTK'nun 313. maddesi uyarınca, pay senetlerinin üye veya üye hesabına hareket eden üçüncü kişi tarafından yatırılmaması, payın devri nedeniyle pay sahipliği sıfatının yitirilmesi gibi.

6- Anonim Şirket Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi

TTK'nun 449. maddesi gereğince, anonim şirketin tasfiyesinin sona ermesi üzerine şirkete ait ticaret unvanının ticaret sicilinden terkinin tasfiye memurları tarafından talep olunur ve bu talep üzerine terkin hususu tescil ve ilan olunur. Bu durumda, tasfiyesi tamamlanan ve sicilden terkin edilen anonim şirketin yönetim kurulu üyelerinin üyeliğinin sona ereceği doğaldır.

TTK'nun 152. maddesine göre anonim şirketin nev'i değişikliğinin gerçekleşmesi, anonim şirketin bir başka anonim şirket tarafından devralınması, TTK'nun 299. maddesi uyarınca anonim şirketin kurulmamış sayılmasına ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesi, birden fazla anonim şirketin aktif ve pasifinin kurulacak yeni bir anonim şirkete intikal etmesi hallerinde de yönetim kurulu üyelerinin üyeliği sona erer⁶⁴.

Anonim şirketlerde infisah ve fesih sadece şirket amacıyla bir değişiklik meydana getirir. Bu durum-

daki anonim şirket, TTK'nun 439. maddesine göre, pay sahipleri ve üçüncü kişilerle ilişkilerinde hukuki ehliyeti tasfiye amacıyla sınırlı olmak üzere, tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur⁶⁵. Dolayısıyla anonim şirketin infisahı, feshi ve hatta iflası hallerinde yönetim kurulu mevcudiyetini koruduğundan, yönetim kurulu üyelikleri de sona ermez. Anonim şirketin fesih ve infisahı hallerinde, yönetim kurulunun görev ve yetkisi, tasfiyenin yapılabilmesi için zorunlu olan ve fakat nitelikleri gereği tasfiye memurlarınca yapılamayan işlemlerle sınırlıdır (TTK 440/I. md.). Esasen, ana sözleşme veya genel kurul kararı ile ayrıca tasfiye memuru tayin edilmedikçe, tasfiye işleri yönetim kurulu tarafından yapılır (TTK 441/I. md.). Moroğlu⁶⁶, tasfiye işlemlerinin güvence altına alınması açısından mahkeme tarafından fesih kararı verilen durumlarda, tasfiye memurlarını ve ücretlerini tespit etme yetkisinin de hâkim verilmesinin uygun olacağını ileri sürmektedir.

7- Yönetim Kurulu Üyesinin İstifası

Anonim şirket yönetim kurulu üyeliği istifa ile de sona ermektedir. TTK, yönetim kurulu üyelerinin istifası ile ilgili hüküm ihtiva etmemektedir. Yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki hukuki ilişki bir sözleşme ilişkisi olup, kural olarak bu sözleşme de bir vekalet sözleşmesi olarak kabul edilmektedir. Hal böyle olunca, vekilin istifası ile ilgili Borçlar Kanunu'nun 396. maddesi hükmünün yönetim kurulu üyelerinin istifası halinde de uygulamak gerekmektedir⁶⁷.

Yönetim kurulu üyeliğine seçilme yazılı şekilde (ana sözleşme, genel kurul kararı ya da yönetim kurulu kararı ile) olduğundan, Borçlar Kanunu'nun 11 ve 12. maddeleri uyarınca yönetim kurulu üyelerinin de istifasının yazılı olması zorunludur⁶⁸. Yönetim kurulu üyesinin vereceği istifa dilekçesi şekle tabi değildir. Ancak, istifanın hukuki neticeleri ve sorumluluğun başlangıç ve bitiş tarihlerinin saptanması açısından noter kanalıyla gönderilmesi faydalı olacaktır⁶⁹. Borçlar Kanunu'nun 396/I. maddesinde vekaletten her zaman istifa edilebileceği hükme bağlanmış olduğundan, yönetim kurulu üyesi istifa hakkını serbestçe kullanabilir ve bu hakkından önceden feragat etmesi de hukuken geçerli değildir⁷⁰. Aynı şekilde, istifa eden yönetim kurulu üyesi de sadece kendi iradesiyle istifa talebini geri alamaz⁷¹.

Kural olarak, istifa, ulaşması gerekli irade beyanıyla kullanılan tek taraflı bozucu yenilik doğuran bir haktır⁷². Bu nedenle, istifanın hukuki sonuç doğurabilmesi için yönetim kurulunun kabulü zorunlu değildir⁷³. İstifa hakkının iyi niyet kurallarına uygun olarak kullanılması gerekli olup, uygun olmayan bir zamanda istifa hakkını kullanan yönetim kurulu üyesi, şirketin bu nedenle uğradığı zararları karşılamak zorundadır.

8- Yönetim Kurulu Üyesinin Azli

TTK'nun 316. maddesinin başlığı "azil" kelimesidir. Azilin sözlük anlamı, "işinden çıkarma", "yol verme"dir⁷⁴. Yönetim kurulu üyeleri, ana sözleşme ile tayin edilmiş olsalar bile, genel kurul kararıyla azlolunabilirler (TTK 316. md.). Genel kurul, bir yönetim kurulu üyesini azledebileceği gibi, tüm yönetim kurulunu da azledebilir⁷⁵. Azil, "ad nutum" özelliğindedir, yani bir nedene dayanması gerekmez⁷⁶. TTK, azlolunan yönetim kurulu üyesinin tazminat talebine hakkı olmadığını da 316. maddesinde açıkça hükme bağlamıştır. Bu hüküm, çağdaş hukuka ve düzenlemelere uygun değildir.

Anonim şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasında kural olarak, bir vekalet sözleşmesi söz konusu olduğundan ve bu sözleşme de karşılıklı güven duygusuna dayandığından, yasa tarafından genel kurula istediği zaman bu sözleşmeyi sona erdirmeye hakkı tanınmıştır⁷⁷.

Genel kurulun azil yetkisinin güvene dayalı bir ilişkiyi sona erdiren mutlak niteliği nedeniyle, yönetim kurulu üyelerinin azli genel kurul gündeminde bulunmasa dahi, azil yetkisinin kullanılıp kullanılmayacağı hususu öğretide tartışmalıdır⁷⁸. Bu tartışmaya yol açan neden ise, gündeme bağlılık ilkesi ile genel kurulun azil yetkisinin yasada ayrı ayrı düzenlenmesine rağmen, aralarındaki bağlantının sağlanmamasıdır⁷⁹. Kimi yazarlar⁸⁰, gündeme bağlılık ilkesine üstünlük tanır iken, bazı yazarlar ise, genel kurulun azil yetkisine üstünlük tanımaktadırlar. Genel kurulun azil yetkisini ön planda tutan ikinci görüş taraftarları, genel kurul gündeminde olmasa dahi yönetim kurulu üyelerinin her zaman azledilebileceğini, çünkü, genel kurulun güvenini kaybeden bir yönetim kurulunun görevde kalmasının yerinde olmayacağını belirtmektedirler⁸¹.

Yargıtay, bu konuda değişik kararlar vermiş ise

de, Yargıtay'ın son kararlarına göre, yönetim kurulu üyelerinin genel kurul kararı ile azledilebilmesi için, bu konunun genel kurul gündeminde bulunması zorunludur. Genel kurulun, yönetim kurulu üyelerini her zaman azledebileceklerine ilişkin TTK 316. maddesi hükmü, gündeme bağlılık ilkesini bertaraf edemez. Aksine düşünce, toplantıya katılma oranını etkileyip, belli bir azınlığın oldu bittilerine sebebiyet verebilir⁸².

Yönetim kurulu üyelerinin gündeme bağlı olarak azledilebilmeleri hiç değilse üyeler açısından asgari bir güvence teşkil etmektedir. Buna bağlı olarak da, gündeme bağlılık ilkesi, anonim şirketlerde bir istikrar ve organlar arasında bir denge unsuru olabilir⁸³.

Yönetim kurulu üyelerini azletmek yetkisi, genel kurulun başkalarına devredemeyeceği bir yetki olduğundan, yönetim kurulunda temsilci bulunan tüzel kişi, temsilcisini kendiliğinden azlemez⁸⁴. TTK'nun 275. maddesinde, kamu tüzel kişilerinin konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim kurullarına gönderdikleri temsilcilerin ancak kamu tüzel kişisi tarafından azlolunabileceği açıkça hükme bağlanmıştır (TTK 316/II. md.).

9- Yönetim Kurulu Tarafından Seçilen Üyenin Tayininin Genel Kurul Tarafından Onaylanmaması

Yönetim kurulu üyeliklerinden bir veya bir kaçının boşalması ve kalan mevcut üyelerin toplantı yetersayısını (nisabını) sağlayacak çoğunlukta olmaları halinde, mevcut üyelerin, boşalan üye ya da üyelerin yerine ilk genel kurul tarihine kadar geçici olarak yenilerini seçecekleri ve ilk toplanacak genel kurulun onayına sunacakları hususuna yukarıda değinilmişti. İşte genel kurulun, yönetim kurulu tarafından seçilen bu üyelerin tayinini onaylamaması halinde, anılan üyelerin üyelikleri onayın reddi tarihinden itibaren ileriye dönük olarak sona erer.

10-Yönetim Kurulunun Görev Süresinin Bitmesi

Yönetim kurulunun görev süresinin bitmesi, yönetim kurulu üyeliğini sona erdiren nedenlerden biridir. Yönetim kurulu üyelerinin görev süresi, ana sözleşmede ve genel kurul tarafından öngörü-

len süreleri dolan anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının kendiliğinden sona erip ermeyeceği, görevi biten yönetim kurulu üyelerinin yaptıkları işlemlerin geçerliliği konularında tekrardan kaçınmak için yukarıda "görev süresi" başlığı altında yapılan açıklamalara atıfta bulunmakla yetinilecektir.

11-Yönetim Kurulu Üyeliğinin Sona Ermesine Neden Olabilecek Diğer Haller

Yönetim kurulunun organ sıfatının kaybına neden olabilecek diğer haller, yönetim kurulu üyelerinin seçimi ile ilgili genel kurul kararlarının yokluğu, butlanı veya iptal edilmesi ile seçilen yönetim kurulu üyesinin ana sözleşmede öngörülen şartları taşımamasıdır.

12- Tescil ve İlan

TTK'nun 300/II-8. ve Ticaret Sicili Tüzüğü'nün 38/3 ve 60. maddeleri gereğince, yönetim kurulu üyeliğinin kaybedilmesi halinde keyfiyetin ticaret siciline tescil ve ilanı gerekmektedir.

Yönetim kurulu üyeliğinin kaybedilmesi, durumdan haberdar olmayan üçüncü kişilere karşı, yani dış ilişkide, ancak tescil ve ilan edilmesinden sonra ileri sürülebilir⁸⁵. Nitekim, Yargıtay 21. HD.'nin 22.04.1999 gün ve E: 1999/2427, K: 1999/2685 sayılı⁸⁶ ve Yargıtay HGK.'nin 22.10.1997 gün ve E: 1997/12617, K: 1997/858 sayılı kararlarına yansıyan görüş de bu yöndedir.

Tescil ve ilan zorunluluğunun asıl amacının iyi niyetli üçüncü kişileri korumak olduğu ve vergi dairelerinin iyi niyet iddiasında bulunmak gibi bir ihtiyacı olmadığından, Vergi Usul Kanunu'nun 10. maddesinde öngörülen yasal temsilcilerin sorumluluğu yönünden tescil ve ilanın etkili olmadığı, bundan dolayı yönetim kurulu üyeliğini kaybeden birisinin, bu keyfiyetin tescil ve ilanına kadar geçen zaman içinde Vergi Usul Kanunu'nun 10. maddesindeki sorumluluk kapsamında kabul edilmesi gerektiği görüşü ileri sürülmektedir⁸⁷.

Danıştay da, yönetim kurulu üyeliği herhangi bir nedenle sona eren kişinin üyelikten ayrılışının ticaret siciline tescil ve ilan edilmemesi halinde, şirket borçlarından iyi niyetli üçüncü kişilere karşı sorumluluğunun devam edeceği, ancak yönetim

kurulundan fiilen ayrılmakla, şirketin vergi ödevlerinin yerine getirilmesi konusunda yetkisi kalmayan üyenin Vergi Usul Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca şirketten alınamayan vergi ve buna bağlı alacaklardan sorumlu tutulmasının hukuka aykırı olduğu sonucuna varmıştır⁸⁸.

III- YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HANGİ SOSYAL GÜVENLİK YASASINA TABİ OLDUĞU

Anonim şirket ile yönetim kurulu ve anonim şirket ile yönetim kurulu üyesi arasındaki ilişkinin hukuki niteliği yönetim kurulu üyelerinin sosyal güvenliği açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle öncelikle anonim şirket ile yönetim kurulu arasındaki ilişkinin hukuki niteliği ve anonim şirket ile yönetim kurulu üyesi arasındaki ilişkinin hukuki niteliği üzerinde durulacaktır.

1- Anonim Şirket ile Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği

Anonim şirketlerde organlar (genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulu) arasında yetki bölüşürülmesi konusunda iki uç görüş bulunmaktadır. Bunlar, sözleşme ve kurum teorileridir. Sözleşme teorisine göre, anonim şirketleri, genel kurul yönetir, anonim şirketin iradesi genel kurulda oluşur ve bu iradenin uygulanması için vekalet veya

Yönetim kurulu üyesi gördüğü işin sonucu ile doğrudan doğruya ilgili olmaksızın, hizmet edimini belirli ya da belirli olmayan bir zaman için anonim şirketin emrinde bulunduruyorsa ve anonim şirket de buna karşılık, sonuçla ilgili olmaksızın ona ücret ödemekte ise, aradaki ilişki, vekalet sözleşmesine değil, hizmet sözleşmesine dayanmaktadır.

temsil ilişkisi ile bazı kişi veya gruplar seçilir ve bu kişi veya gruplar da yöneticiler (yönetim kurulu) veya denetçiler olarak isimlendirilmektedir⁸⁹. Kurum teorisine göre ise, anonim şirket örgütü içinde genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulu başlı başına birer varlık olarak bulunup, yetkileri aralarında bölüşmektedirler⁹⁰. Bu iki teori dışında, Almanya'da Hitler zamanında savunulan ve 1937 tarihli Alman Paylı Şirketler Kanunu'nda yer alan önderlik ilkesine göre ise, yönetim kurulu, genel kurulun üstünde olup, anonim şirketin işlerine ülke çıkarına uygun olarak yön verir⁹¹.

İsviçre Borçlar Kanunu'nun 698. maddesinde, genel kurulun, tüm pay sahiplerinin bir araya gelmesi sonucu oluşan anonim şirketin en yüksek karar organı olduğu açıkça hüküm altına alınmıştır⁹². Ancak, aynı kural, TTK'nda yer almamıştır. Bu nedenle Türk hukukunda bu konu tartışmalıdır⁹³.

Yönetim kurulu ve denetim kurulu organlarını seçmek ve azledebilmek, ana sözleşme değişikliği yetkisi ile diğer organların hareket alanlarını belirlemek ve esaslı hususlarda son merci olarak karar alması nedeniyle genel kurulun temel organ niteliği bulunduğu tartışmasızdır. Fakat bu durum, genel kurul ile yönetim kurulu arasındaki yetki ve fonksiyon ayrılığını ortadan kaldıran bir unsur değildir⁹⁴. Yönetim kurulu ile denetim kuruluna yasa ile bazı yetkiler verilmiştir. Dolayısıyla, genel kurul, bu iki organa emir veren bir amir konumunda bulunmamaktadır⁹⁵. Modern görüşe göre ise, anonim şirketin yönetimi konusunda yönetim kurulu daha önemlidir ve şirkete yönetim kurulu egemendir⁹⁶.

Kural olarak, yönetim kurulu anonim şirketin organıdır ve yönetim kurulunun organ sıfatını tartışmaya yazarların çoğu gerek dahi görmemektedir⁹⁷. Gerçekten, yönetim kurulu yasa tarafından öngörülen zorunlu bir yürütme organıdır.

Yönetim kurulu ile anonim şirket arasında organik bir bağ söz konusu olup, bir sözleşme ilişkisi bulunmamaktadır⁹⁸.

2- Anonim Şirket ile Yönetim Kurulu Üyesi Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği

Yönetim kurulu, soyut bir kavram olup, gerçek kişiler olan yönetim kurulu üyeleri, yönetim kuru-

Yönetim kurulu üyesi ile anonim şirket arasındaki sözleşmenin niteliği, yönetim kurulu üyesinin hangi sosyal güvenlik kurumuna tabi olduğunun saptanması açısından önem taşımaktadır.

luna canlılık sağlamaktadır. Yönetim kurulu üyeleri organ üyeleri olarak isimlendirilmektedir⁹⁹.

Organ olan yönetim kurulu ile anonim şirket arasında sadece organik bir ilişki bulunmasına rağmen, organ üyesi olan yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasında onlara bu sıfatı sağlayan bir hukuki ilişki bulunmaktadır¹⁰⁰. Yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki hukuki ilişki bir sözleşme ilişkisidir. Bu sözleşmenin niteliğini anonim şirket ile yönetim kurulu üyeleri serbestçe belirlerler. Kural olarak, bu sözleşme bir vekalet sözleşmesi olarak kabul edilmektedir. Unsurları mevcut olursa bir hizmet sözleşmesi olarak da nitelendirilebilmektedir¹⁰¹.

Yönetim kurulu üyesi gördüğü işin sonucu ile doğrudan doğruya ilgili olmaksızın, hizmet edimini belirli ya da belirli olmayan bir zaman için anonim şirketin emrinde bulunduruyorsa ve anonim şirket de buna karşılık, sonuçla ilgili olmaksızın ona ücret ödemekte ise, aradaki ilişki, vekalet sözleşmesine değil, hizmet sözleşmesine dayanmaktadır.

Yargıtay'ın bir kararında da belirtildiği gibi, anonim şirket ile yönetim kurulu üyesi arasındaki hukuki ilişkinin niteliğini tespit etmek için yönetim kurulu üyesinin, anonim şirketteki statüsünün, çalışma ilişkisinin, pay durumunun ortaya konması gerekir¹⁰². Yargıtay HGK. anonim şirket kurucu ortağı hakkında verdiği benzer bir kararda "...davacının uyumsuzluk konusu dönemde, anonim şirketteki gerçek çalışma biçimini saptamak amacıyla anonim şirketteki ilgili kayıtların, ücret ödemelerinin, karar defterinin celbedilmesi ve bu arada çalışan kişilerin bilgisine başvurulması, davacı kişinin, anonim şirket tüzel kişiliğinde hizmet akdine göre çalışıp çalışmadığının açık bir surette tesbitinden sonra sonuca ulaşmak gerektiğine" karar vermiştir¹⁰³.

3- Yönetim Kurulu Üyeleri Kural Olarak Bağ-Kur Sigortalısıdır

Yönetim kurulu üyesi ile anonim şirket arasındaki sözleşmenin niteliği, yönetim kurulu üyesinin hangi sosyal güvenlik kurumuna tabi olduğunun saptanması açısından önem taşımaktadır. Çünkü, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu (Bağ-Kur) Kanunu'nun 24. maddesi gereğince, anonim şirketlerin kurucu ortakları ile yönetim kurulu üyeleri Bağ-Kur sigortalısı sayılmaktadır. Ancak, anılan kişiler, hizmet sözleşmesinin unsurlarından olan bağımlılık ve zaman şartları oluşur biçimde anonim şirket işyerinde çalışıyorlar ise, Sosyal Sigortalar Kurumu sigortalısı sayılırlar¹⁰⁴.

1479 sayılı Yasa'nın değişik 24. maddesine göre, zorunlu Bağ-Kur sigortalısı sayılanlar iki gruba ayrılmıştır. Birinci grup sigortalılar, 24. maddenin (a) bendinde sayılı ve sınırlı olarak belirtilen sigortalılar; ikinci grup sigortalılar ise, b, c, d, e, f, g bentlerinde sınırlı olarak belirtilen şirket ortağı olan sigortalılardır. Hiç kuşkusuz bir kimsenin sigortalı sayılması için ön şart, yukarıdaki bentlerin öngördüğü şartlara sahip olmak ile mümkündür. Sigortalı olma ön şartlarının (a) bendi ile diğer bentler arasında belirgin farklılıklar gösterdiği madde içeriğinden anlaşılmaktadır. Şöyle ki, 24. maddenin (a) bendi dışında kalan b, c, d, e, f, g bentlerinde belirtilen sigortalılardan sayılmak için ön şart, b, c, d, e, f, g bentlerinde sayılan şirketlerin "ortağı" olmak yeterlidir. Başka bir anlatımla, şirket ortaklarının zorunlu Bağ-Kur sigortalısı olması için 24. maddenin (a) bendinin öngördüğü şartlara sahip olmaları zorunlu değildir.

Öte yandan, anılan maddede açıkça belirtildiği üzere, a) 18 yaşını doldurmamış olanlar, b) Yasayla veya yasanın verdiği yetkiye dayanılarak kurulu sosyal güvenlik kuruluşlarına prim veya kesenek ödeyenlerle bu tür kuruluşlardan malullük veya yaşlılık aylığı ile daimi tam iş göremezlik geliri almakta olanlar, aylık veya gelir bağlanması için talepte bulunmuş olanlar (Dul ve yetim aylığı veya Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan geçici veya sürekli kısmi iş göremezlik geliri alanlar hariç), c) Tarım işi yapanlar (Tarım sanatlarına ait işleri yapanlar hariç), sigortalı sayılmazlar.

A- Bağ-Kur Sigortalılığının Başlangıç Tarihi

1479 sayılı Yasa'nın 25. maddesi gereğince, aynı yasanın 24. maddesine göre sigortalı sayılanlardan gelir vergisi mükellefi olanların sigortalılıkları, mükellefiyetin başlangıç tarihinden, gelir vergisinden muaf olanların sigortalılıkları ise esnaf ve sanatkar sicili ile birlikte kanunla kurulu meslek kuruluşlarına kayıtlı olmak şartıyla talep tarihinden itibaren başlatılır. Bu suretle sigortalı olanların hak ve yükümlülükleri sigortalı sayıldıkları tarihte başlar.

Anonim şirketlerin kurucu ortakları ile yönetim kurulu üyelerinin Bağ-Kur sigortalılığının başlangıcı açısından Bağ-Kur Sigortalılarının Başvurma Usulleri ile Uymak Mecburiyetinde Oldukları Esaslar ve Tescille İlgili İşlemler Hakkında Yönetmelik'in 6. maddesindeki şartların da gerçekleşmesi gerekir. Anılan maddenin d bendine göre, anonim şirketlerin kurucu ortakları, kurucu ortak oldukları; yönetim kurulu üyeleri ise yönetim kuruluna seçildikleri tarihten, itibaren sigortalı sayılırlar. Yönetim kurulu üyelerinin seçimi konusu yukarıda ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Aynı yönetmeliğin 7. maddesine göre, Bağ-Kur'a başvuru, sigortalı sayılmayı ve sigortalılığın başlangıcını belirleyen bilgileri ihtiva eden ve Bağ-Kur tarafından hazırlanan "Bağ-Kur'a giriş bildirgesi" ile olur. Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri yönetim kuruluna seçildikleri tarihten itibaren en geç üç ay içerisinde giriş bildirelerini doğru olarak doldurup, ilgili mercilere (şirket yetkilileri ve kayıtlı buldukları ticaret sicil memurluklarına) tasdik ettirmek zorundadırlar (Yönetmelik md. 8, 9/b).

Vergi daireleri, Bağ-Kur kapsamına giren mükellefleri mükellefiyeti tescil ettikleri tarihten, esnaf ve sanatkar sicili memurluğu ile meslek kuruluşları ise Bağ-Kur kapsamına gireceklerin üyeliklerini tescilden itibaren en geç üç ay içerisinde ilgili Bağ-Kur İl Müdürlükleri'ne bildirmek zorundadırlar (Yönetmelik md. 11).

Bağ-Kur tarafından yapılan sigortalılık tespit ve terkin işlemlerine karşı yetkili iş mahkemesine başvurulması mümkündür.

B- Bağ-Kur Sigortalılığının Bitiş Tarihi

1479 sayılı Yasa'nın değişik 25. maddesinin (d) bendinde, şirketlerle ilgisi kalmayanların çalışma-

larına son verdikleri veya ilgilerinin kesildiği tarihten itibaren sigortalılıklarının sona ereceği hükmü öngörülmüştür. Anonim şirket yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesi konusu yukarıda incelenmişti. Sigortalılığı sona eren yönetim kurulu üyeleri sigortalılıklarının sona erdiği tarihten itibaren üç ay içinde Kuruma başvurarak kayıtlarını sildirmek zorundadırlar.

Sermaye şirketleri, Bağ-Kur sigortalısı ortaklarından çalışmalarına son verenler ile şirketle ilgileri kesilenleri, çalışmalarına son verdikleri veya şirketle ilgilerinin kesildiği tarihten itibaren üç ay içinde ilgili il müdürlüklerine bildirmek mecburiyetindedirler (Yönetmelik md. 16).

4- Yönetim Kurulu Üyelerinin Hizmet Akdi ile Çalışması Hali

1479 sayılı Yasa'nın 24. maddesi uyarınca bir kimsenin Bağ-Kur sigortalısı sayılması için yasa ile yasanın verdiği yetkiye dayanılarak kurulan sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalması ve bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışmasının bulunması ön şarttır.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2. maddesine göre, hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar bu yasaya göre sigortalı sayılırlar. Hizmet akdinin unsurları, hizmetin belirli veya belirli olmayan bir zaman içinde görülmesi, hizmet akdinin konusu olan edimin işverene ait işyerinde yerine getirilmesi, edimin ifasında işverenin denetim ve gözetimi altında bulunması ve edimin ücret karşılığında yapılması ve ücretin zaman esaslı üzerinden saptanmasıdır. Hizmet akdinin belirleyici ve ayırıcı unsurları "zaman ve bağımlılık"tır. Başka bir anlatımla, "zaman ve bağımlılık" unsurlarını birlikte gerçekleştirecek biçimde çalışmanın varlığı halinde aradaki ilişkinin hizmet akdine dayandığı söz götürmez. Bu durumda, yönetim kurulu üyelerinin anonim şirketteki gerçek çalışma şeklini saptamak gerekir. Bunun için de, anonim şirketteki ilgili kayıtların, ücret ödemelerinin, karar defterlerinin celbedilmesi ve burada çalışan kişilerin bilgisine başvurularak yönetim kurulu üyelerinin anonim şirkette hizmet akdine göre çalışıp çalışmadığının belirlenmesi gerekir.

Yargıtay, genel müdür yardımcısı statüsündeki

yönetim kurulu üyelerinin hizmet akdine göre çalışmadığını kabul etmiş ve şu şekilde karar vermiştir: “Davanın yasal dayanağını oluşturan 1479 sayılı Yasa'nın 24. maddesine göre anonim şirket yönetim kurulu üyeleri Bağ-Kur'lu kabul edilir. Davacı, her ne kadar genel müdür yardımcısı statüsünde Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında sigortalı olarak kabul edilmiş ise de, bu sonuç usule uygun değildir. Yönetim kurulu üyeleri şirketin en üst düzey yetkilisi kabul edilir. Kaldı ki, yönetim kurulu; karar organı olarak şirketin tüm işlerini planlayan ve yürüten organdır. Bu kurulda görev alan bir kişinin emir ve yönetim yetkisini kullanması nedeniyle hizmet akdine göre çalışan sigortalıların üzerinde yer almaktadırlar. Şirketi yöneten bir kişinin aynı zamanda sigortalı olarak hizmet akdine göre çalışan kişi gibi kabulü düşünülemez, bu nedenle yöneticilik sıfatına öncelik verilmesi ve buna göre değerlendirilme yapılması gerekirken aksine kabul hükmü kurulması usul ve yasaya aykırıdır.”¹⁰⁵”

IV-YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN DEĞİŞİK SOSYAL GÜVENLİK YASALARINA TABİ SİGORTALILIKLARININ ÇAKIŞMASI

Yönetim kurulu üyelerinin değişik sosyal güvenlik yasalarına tabi sigortalılıklarının çakışması konusu üç hal dikkate alınarak incelenecektir.

1- İki Zorunlu Sigortalılığın Çakışması Halinde

Gerek 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ve gerekse 1479 sayılı Bağ-Kur Kanunu, yaptıkları birbirlerine paralel düzenlemeler ile, “çatışan sigortalılık sorununu”, bir sigortalının aynı anda birden fazla sosyal güvenlik kurumuna bağlı olmasını yasaklayıp¹⁰⁶, sigortalının önceden başlayıp devam eden sigortalılığına geçerlik tanıyarak çözüme ulaştırmaya çalışmışlardır.

Sosyal güvenlik sistemimize göre, bir kimsenin Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamına girebilmesi için hizmet akdine bağlı bir işte çalışması yanında, başka bir sosyal güvenlik kurumu kapsamında bulunmaması da gerekir. Aynı şekilde 1479 sayılı yasa da bir kimsenin Bağ-Kur kapsamına girebilmesi için kendi adına bağımsız çalışıp kazanç sağ-

laması yanında, başkaca sosyal güvenlik kurumu kapsamında bulunmaması şartı getirilmiştir¹⁰⁷. Sosyal güvenlik sistemimizde çifte sigortalılık mümkün olmayıp, önceden başlayıp devam eden gelen sigortalılığa geçerlilik tanınmaktadır¹⁰⁸.

Anonim şirket kurucu ortağı veya yönetim kurulu üyeliği hiç ara vermeksizin devam ettiğinde ve önceden başlayan ve devam eden sigortalılığın Bağ-Kur sigortalılığı olması halinde, kişinin Sosyal Sigortalar Kurumu sigortalısı olamayacağı ortadadır (506 sayılı yasa md. 3/F). Bu tür devamlılık arzedilen sigortalılıklarda uygulanma yeri bulunmayan ekonomik yönden baskın çalışma araştırması ile sonuca gidilemez. Baskın çalışma ancak aynı tarihte veya yakın tarihlerde başlayan sigortalılıklarda söz konusu olup, sonradan başlayan Sosyal Sigortalar Kurumu sigortalılığından çok önce başlayan ve kesintisiz devam eden Bağ-Kur sigortalılığı sebebiyle uygulanması mümkün değildir¹⁰⁹.

2- Zorunlu Sigortalılık ile İsteğe Bağlı Sigortalılığın Çakışması Halinde

İsteğe bağlı sigortalılık, kişinin kendi cebinden ödeyeceği primlerle uzun vadeli sigorta kollarından yararlanmasıdır¹¹⁰. Zorunlu sigortalılık ile isteğe bağlı sigortalılığın çakışması halinde zorunlu sigortalılığa öncelik tanınır.

Zorunlu Bağ-Kur sigortalılığı ile isteğe bağlı Sosyal Sigortalar Kurumu sigortalılığının çakışması halinde zorunlu Bağ-Kur sigortalılığı esas alınır. Çünkü, 506 sayılı Yasa'nın 85. maddesine göre, bir kimsenin isteğe bağlı sigortalı olması için, diğer şartların yanında "herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna tabi olarak çalışmamak" şartı da gereklidir. Aynı şart, isteğe bağlı Bağ-Kur sigortalılığını düzenleyen 1479 sayılı Yasa'nın 79. maddesinde de getirilmiştir. Öte yandan, 2926 sayılı Yasa'nın 4/(a) maddesinde sözü geçen kuruluşlara bağlı olanlar; zorunlu sigortalılar olup, isteğe bağlı sigortalılar değildir. Başka bir anlatımla, anılan maddede kapsamına zorunlu sigortalılar dahildir¹¹¹.

Kural olarak zorunlu Bağ-Kur sigortalısı olan anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin, aynı zamanda zorunlu Bağ-Kur sigortalılığı ile çalışan isteğe bağlı sigortalılıklarının (506 sayılı Yasa'nın 85. maddesine veya 1479 sayılı Yasa'nın 79. maddesine göre) bulunması halinde, zorunlu Bağ-Kur sigortalısı sayılacaklardır.

3- Bağ-Kur Sigortalılarının Beş yıl ve Daha Fazla Süreye İlişkin Prim Borcu Bulunması Halinde

1479 sayılı Yasa'nın Ek 19. maddesine göre, bu yasa ve 2926 sayılı yasaya göre kayıt ve tescili yapıldığı halde, beş yıl ve daha fazla süreye ilişkin prim borcu bulunan sigortalıların bu sürelerle ilişkin prim borçlarının Kurum'ca yapılacak bildirimde belirtilen süre içerisinde ödenmemesi halinde, daha önce prim ödemesi bulunan sigortalının ödediği primlerin tam olarak karşılıdığı ayın sonu itibarıyla, prim ödemesi bulunmayan sigortalının ise tescil tarihi itibarıyla sigortalılığı durdurulur. Prim borcunun ait olduğu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez ve bu sürelerle ilişkin Kurum alacakları takip edilmeyerek, Kurum alacakları arasında yer verilmez. Ancak, sigortalı veya hak sahipleri daha sonra sigortalının en son bulunduğu basamağın başvuru tarihindeki değeri üzerinden hesaplanacak borç tutarlarını tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde ödedikleri takdirde bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilir. Bu madde kapsamına giren sigortalılar hakkında zamanaşımının kesilmesi ve zamanaşımının işlememesi ile ilgili olarak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 103. maddesinin birinci fıkrasının (6), (8) ve (10) numaralı bentleri hariç diğer hükümleri ile aynı yasanın 104. maddesi hükümleri uygulanır.

Anonim şirket kurucu ortaklığı veya yönetim kurulu üyeliği nedeniyle kural olarak zorunlu Bağ-Kur sigortalısı sayılan kişinin aynı zamanda 506 sayılı yasaya tabi Sosyal Sigortalar Kurumu sigortalısı olması halinde, Bağ-Kur'dan prim ödeme cetveli getirilmek suretiyle ödediği primlerin tam olarak karşılıdığı ayın sonu itibarıyla beş yıl ve daha fazla süreye ilişkin prim borcu bulunup bulunmadığı tespit edilmeli, var ise, primlerin tam olarak karşılındığı ayın sonu itibarıyla Bağ-Kur sigortalılığı durdurulmalı, prim borcuna ait süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmeyerek, anonim şirket kurucu ortağı veya yönetim kurulu üyesinin bu sürelerle ilişkin prim borcu bulunmadığının tesbitine karar verilmeli ve 506 sayılı Yasa'ya tabi zorunlu sigortalılığına geçerlik tanınmalıdır¹².

SONUÇ

Yönetim kurulu ile anonim şirket arasında organik bir bağ söz konusu olup, bir sözleşme ilişkisi bulunmamaktadır. Organ olan yönetim kurulu ile anonim şirket arasında sadece organik bir ilişki bulunmasına rağmen, organ üyesi olan yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasında onlara bu sıfatı sağlayan bir hukuki ilişki bulunmaktadır. Yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki hukuki ilişki bir sözleşme ilişkisidir. Bu sözleşmenin niteliğini anonim şirket ile yönetim kurulu üyeleri serbestçe belirlerler. Kural olarak, bu sözleşme bir vekalet sözleşmesi olarak kabul edilmektedir. Unsurları mevcut olursa bir hizmet sözleşmesi olarak da nitelendirilebilmektedir.

Yönetim kurulu üyesi ile anonim şirket arasındaki sözleşmenin niteliği, yönetim kurulu üyesinin hangi sosyal güvenlik kurumuna tabi olduğunun saptanması açısından önem taşımaktadır. Çünkü, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu (Bağ-Kur) Kanunu'nun 24. maddesi gereğince, anonim şirketlerin kurucu ortakları ile yönetim kurulu üyeleri Bağ-Kur sigortalısı sayılmaktadır. Ancak, anılan kişiler, hizmet sözleşmesinin unsurlarından olan bağımlılık ve zaman şartları oluşur biçimde anonim şirket işyerinde çalışıyorlar ise, Sosyal Sigortalar Kurumu sigortalısı sayılırlar.

Yönetim kurulu üyelerinin değişik sosyal güvenlik yasalarına tabi sigortalılıklarının çakışması halinde ise şu üç ilke uygulanacaktır:

İki zorunlu sigortalılığın çakışması halinde, sosyal güvenlik sistemimizde çifte sigortalılık mümkün olmayıp, önceden başlayıp devam eden sigortalılığa geçerlilik tanınmaktadır. Anonim şirket kurucu ortağı veya yönetim kurulu üyeliği hiç ara vermeksizin devam ettiğinde ve önceden başlayan ve devam eden sigortalılığın Bağ-Kur sigortalılığı olması halinde, kişinin Sosyal Sigortalar Kurumu sigortalısı olamayacağı ortadadır (506 sayılı yasa md. 3/F). Bu tür devamlılık arzeden sigortalılıklarda uygulanma yeri bulunmayan ekonomik yönden baskın çalışma araştırması ile sonuca gidilemez. Baskın çalışma ancak aynı tarihte veya yakın tarihlerde başlayan sigortalılıklarda söz konusu olup, sonradan başlayan Sosyal Sigortalar Kurumu sigortalılığından çok önce başlayan ve kesintisiz devam eden Bağ-Kur

sigortalılığı sebebiyle uygulanması mümkün değildir.

Zorunlu sigortalılık ile isteğe bağlı sigortalılığın çakışması halinde zorunlu sigortalılığa öncelik tanınır. Kural olarak zorunlu Bağ-Kur sigortalısı olan anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin, aynı zamanda zorunlu Bağ-Kur sigortalılığı ile çakışan isteğe bağlı sigortalılıklarının (506 sayılı Yasa'nın 85. maddesine veya 1479 sayılı Yasa'nın 79. maddesine göre) bulunması halinde, zorunlu Bağ-Kur sigortalısı sayılacaklardır.

Son olarak da, 1479 sayılı Yasa'nın Ek 19. maddesine gereğince, 1479 sayılı Yasa'nın 24. maddesine kayıt ve tescili yapıldığı halde, beş yıl ve daha fazla süreye ilişkin prim borcu bulunan anonim şirket kurucu ortağı veya yönetim kurulu üyesinin bu sürelerle ilişkin prim borçlarının Bağ-Kur tarafından yapılacak bildirimde belirtilen süre içerisinde ödenmemesi halinde daha önce prim ödemesi bulunan anonim şirket kurucu ortağı veya yönetim kurulu üyesinin ödediği primlerin tam olarak karşılığı ayın sonu itibarıyla, prim ödemesi bulunmayan anonim şirket kurucu ortağı veya yönetim kurulu üyesinin ise tescil tarihi itibarıyla Bağ-Kur sigortalılığı durdurulur. Bu durumda, Bağ-Kur sigortalılığı ile çakışan başka yasaya tabi bir sigortalılığı bulunuyorsa, o sigortalılığa geçerlilik tanınır.

DİPNOTLAR

- 1 İsviçre ve Alman hukukunda, anonim şirket yönetim kurulu bir ya da birden fazla üyeden oluşabilmektedir (Fatih BİLGİLİ: Yeni Gelişmelerle İsviçre ve Alman Hukuklarında Anonim Ortaklıkların Organlarının Davranışlarından Dolayı Üçüncü Kişiler Karşısındaki Sorumluluğu ve Organların Tazminat Borcu (Ankara, 2004), 76, 85.); Fransız hukukunda ise, anonim şirket yönetim kurulu en az üç, en fazla on iki üyeden oluşmaktadır (Yadigar İZMİRLİ: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesi ve Hukuki Sonuçları (Ankara, 2001), 40, dn. 2).
- 2 Halil ARSLANLI: Anonim Şirketler (İstanbul, 1961), 89. Çevik de, Arslanlı ile aynı görüştedir (Orhan Nuri ÇEVİK: Anonim Şirketler (Ankara, 1988), 465.).
- 3 Fahiman TEKİL: Anonim Şirketler Hukuku (İstanbul, 1998), 151.
- 4 Ömer TEOMAN: "Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Ana Sözleşmede Gösterilen Sayıda Yönetim Kurulu Üyesi Seçmek Zorunda mıdır?", Yasa, 1996, 996.
- 5 Erdoğan MOROĞLU: "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyeleri ile Denetçilerinin Görev Süreleri", Makaleler, I, (İstanbul, 1999), 389.
- 6 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku (İstanbul, 2003), 259.
- 7 Hayri DOMANIÇ: Anonim Şirketler (İstanbul, 1978), 379-381.
- 8 Hayri DOMANIÇ: a.g.e., 379-381.

- 9 Erdoğan MOROĞLU: (Görev Süresi), 400.
- 10 Erdoğan MOROĞLU: (Görev Süresi), 400.
- 11 Yargıtay 11. HD.'nin 07.10.1991 gün ve E: 1991/4267, K: 1991/5165 sayılı kararı da aynı esasları içermektedir.
- 12 Aynı karar şu şekilde devam etmektedir: "Burada, davacı ortağın TTK'nun 435. maddesi uyarınca mahkemeden şirketin feshini istemesi mümkün ise de, davacının gerek kendisi gerekse şirket için böylesine ağır sonuç doğuracak bir yolu izlemeye mecbur olmadığı muhakkaktır. Öte yandan, şirket sermayesinin onda birinden fazlasına sahip olduğunu ileri süren davacının azınlık sıfatıyla TTK'nun 366. maddesi uyarınca genel kurulun toplantıya çağrılmasını yönetim kurulundan isteyebileceği akla gelirse de, ortada bu talebin muhatabı olabilecek geçerli bir yönetim kurulu bulunmadığından bu yolun izlenmesi mümkün değildir. Keza, azınlık teşkil eden ortaklıkların genel kurulu bizzat toplantıya davet hususunda mahkemeden izin isteyebilmesi de TTK'nun 367. maddesine göre toplantı çağrısı talebinin önce yönetim kuruluna veya denetçilere yapılmasını gerektirdiğinden ve ortada geçerli bir yönetim ve denetim kurulu bulunmadığından, bu yolda bir çare teşkil etmemektedir. Şu halde, şirket bünyesindeki bu kilitleme ve görev süreleri sona eren zorunlu organların yerine yenilerinin seçilmemesi karşısında Medeni Kanun'un 376 vd. maddeleri hükümleri uyarınca bir kayyım tayin edilerek genel kurul toplantısı yapılmasına ve organların yeniden oluşmasına kadar şirket yönetiminin kayyım tevdi edilmesi lazım gelirken, aksine düşüncelerle ve muhtemel bir genel kurul toplantısından bahisle talebin reddedilmesi doğru görülmemiştir." Yargıtay 12. HD.'nin 12.02.1998 gün ve E: 1998/691, K: 1998/1434 sayılı kararı da aynı doğrultudadır.
- 13 Orhan Nuri ÇEVİK: a.g.e., 468-470. Danıştay 3. Dairesi'nin 29.12.1976 gün ve E: 1976/790, K: 1976/809 sayılı kararında da, anonim şirketlerde pay sahibi tüzel kişilerin yönetim kurulunda birden fazla üyelik alamayacakları açıkça belirtilmiştir.
- 14 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 260.
- 15 Ünal TEKİNALP: Anonim Ortaklıkların Yönetim Kurullarında Tüzel Kişilerin Temsili (Ankara, 1965), 24.
- 16 "...Davacılar, prim borçlusu olan Sanayi A.Ş. yönetim kurulu üyeliğine seçilmişlerse de, bu kişilerin anonim şirket paydaşı olmadıkları iddiası ve genel kurul hazırlanması içeriği karşısında, TTK'nun 312. maddesi hükmü gözetildiğinde pay sahibi olmayan davacıların şirket yöneticisi olduklarından söz edilemeyeceği gibi, ... davacıların borçlu şirketin üst düzey yöneticisi sayılmalarını gerektirir biçimde herhangi bir kanıt da sunulmadığı halde yazılı gerekçelerle davanın reddi yolunda karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir." (Yargıtay 10. HD.'nin 24.11.1997 gün ve E: 1997/8405, K: 1997/8302 sayılı kararı).
- 17 Halil ARSLANLI: a.g.e., 89.
- 18 Bankalar Kanunu'nun 22. maddesi uyarınca, banka yönetim kurulu üyesi olabilmek için üyelerin banka sermayesinin en az %1'ini temsil eden miktarda paya sahip olmaları zorunludur.
- 19 Halil ARSLANLI: a.g.e., 89.
- 20 Tuğrul ANSAY: Anonim Şirketler Hukuku (Ankara, 1975), 94 vd.; Orhan Nuri ÇEVİK: a.g.e., 473; Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 260; Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 42; Gönen ERİŞ: Anonim Şirketler Hukuku (Ankara, 1995), 189; Fahiman TEKİL: Anonim Şirketler Hukuku (İstanbul, 1998), 161.
- 21 Ömer TEOMAN: "Kendilerine Yasal Danışman Atanan Kişilerin

- Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyesi Olup Olamayacakları Sorunu", İkt. Mal. D., XXVI, 1, 1979-80, 417.
- 22 Halil ARSLANLI: a.g.e., 90. Benzer görüş için bkz. Rıza AYHAN: "Anonim Şirketlerde Yönetim Kuruluna Üye Seçilebilmek İçin Ehliyet Şartı", SÜHF. Der. I, 1, 248.
- 23 Halil ARSLANLI: a.g.e., 90.
- 24 Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 42.
- 25 Ömer TEOMAN: (Yasal Danışman), a.g.m., 421.
- 26 Yargıtay 11. HD.'nin 16.06.1994 gün ve E: 1994/7027, K: 1994/5107 sayılı kararı.
- 27 Orhan Nuri ÇEVİK: a.g.e., 477.
- 28 Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 43.
- 29 Oğuz İMREGÜN: Anonim Ortaklıklar (İstanbul, 1989), 200.
- 30 Ünal TEKİNALP: a.g.e., 75.
- 31 Ünal TEKİNALP: a.g.e., 76.
- 32 Tedrici kurulda ana sözleşmede ilk yönetim kurulu üyeleri gösterilmemişse, TTK'nun 289/I-4. maddesi gereğince, kuruluş genel kurulu tarafından seçilir.
- 33 Bu hükmün konulmasına neden olan düşünceler TTK'nun gerekçesinde şu şekilde belirtilmiştir: "Tecrübe göstermiştir ki, devletin komiserler vasıtasıyla icra ettiği kontrol birçok hallerde fayda temin etmekten çok uzaktır. Çünkü, komiserler anonim şirketin idare işlerine nüfuz edemedikleri gibi umumiyet itibarıyla şekli ve suri bir nezaret ile iktifa zorundadırlar. Fakat, öyle anonim şirketler vardır ki, onların faaliyeti kah devlet kah belediye bakımından amme menfaatini şiddetle ilgilendirmektedir. Bu gibi ortaklıkların faaliyetini daimi bir surette takip ve kontrol etmek halkın menfaati bakımından bilhassa önemlidir. Bu ihtiyaç imtiyaza tabi olan anonim şirketlerde imtiyaz mukavelesiyle bir dereceye kadar temin edilebildiği halde imtiyazsız olarak işletilebilecek şirketlerde şimdiye kadar sağlanamıyordu. Bu sebepten dolayı İsviçre Kanunu'ndan mülhem olarak tasarının 275. maddesi teklif edilmiştir. Bu maddeye göre, devlet, il, belediye gibi kamu tüzel kişileri amme hizmeti bakımından ilgili buldukları anonim ortaklıkların, yönetim ve denetleme kurullarında bir temsilci bulundurmamak hakkından faydalanabilirler. Bu hak, ana sözleşmeye yazılı bir kayda bağlı olup, hatta pay sahibi olmayan kamu tüzel kişilerine de bağlanabilir. Böyle bir kaydı ana sözleşmeye dercetmesinde kurucular serbest iseler de, hükümet, vereceği izni, mezkur kaydın dercedilmesi şartına bağlayabilir."
- 34 Ünal TEKİNALP: a.g.e., 135.
- 35 Haluk TANDOĞAN: "Hükmi Şahısların Anonim Şirket İdare Meclisinde Temsili", Batider, I, 1, 9.
- 36 Haluk TANDOĞAN: a.g.m., 11-12. Nitekim, TTK'nun gerekçesinde de bu husus açıkça belirtilmektedir: "Devlet, il, belediye gibi kamu tüzel kişileri pay sahipleri olmalarına rağmen genel kurulda şu veya bu sebepten dolayı oy çoğunluğuna sahip olmadıkları zaman ortaklık organları için vaki olan seçimlerde kendilerini ve dolayısıyla ammenin menfaatini tesirli bir tarzda temsil edemezler. Bu durumu ıslah için kamu tüzel kişilerinin temsilcisi 275. maddede gösterilen şartlar altında genel kurul tarafından seçilmeyip ilgili kamu tüzel kişisi tarafından tayin ve lüzumu halinde azledilir."
- 37 Oğuz İMREGÜN: a.g.e., 195; Orhan Nuri ÇEVİK: a.g.e., 502-503; Fahiman TEKİL: a.g.e., 194-195.
- 38 Ağırlaştırılmış çoğunluk görüşünü örnek ile açıklayacak olursak, beş kişilik bir yönetim kurulunda toplantı yetersayısı dört üyedir. Çünkü, beşin yarısı iki buçuk ise de, bu mümkün olmadığından iki buçuk yerine üç kabul edilir. Bunun bir fazlası ise dört olur. Aynı şekilde üç kişilik bir yönetim kurulunda da yönetim kurulunun toplantı yeter sayısı üç kişiden oluşur.
- 39 Sami KARAHAN: "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantı Nisapları", SÜHF. Der. I, 1 (Konya, 1988), 195-204; Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 248-249; Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 49.
- 40 Çoğunluğun sağlanması görüşünü örneklendirecek olursak, beş kişilik bir yönetim kurulunda toplantı yetersayısı üç; üç kişilik bir yönetim kurulunda toplantı yetersayısı iki üyedir.
- 41 Yargıtay 11. HD.'nin 23.09.1986 gün ve E: 1986/3027, K: 1986/4651; 06.06.1986 gün ve E: 1986/2687, K: 1986/2509 sayılı kararları.
- 42 Hamdi YASAMAN: "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Toplantıları", Yaklaşım, 13, (Ocak 1994), 32-35.
- 43 Sami KARAHAN: a.g.m., 204.
- 44 Hayri DOMANIÇ: Türk Ticaret Kanunu Şerhi, II (İstanbul, 1988), 472.
- 45 Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 45.
- 46 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 258.
- 47 Halil ARSLANLI: a.g.e., 105; Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 258.
- 48 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 258; Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 46.
- 49 Yaşar KARAYALÇIN: "Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri", Batider, VIII, 2, 1975, 15.
- 50 Yargıtay 11. HD.'nin 18.05.1981 gün ve E: 1981/2529, K: 1981/2472 sayılı kararı.
- 51 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 261.
- 52 Orhan Nuri ÇEVİK: a.g.e., 495; Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 261.
- 53 Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 56 vd. Hayri DOMANIÇ: (Kanun Şerhi II), a.g.e., 473.
- 54 Baki KURU: İcra ve İflas Hukuku El Kitabı (İstanbul, 2004), 933 vd.
- 55 TTK'nun 14/III. maddesi uyarınca, bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adı bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına (ortak sıfatıyla) işlemlerde bulunan kimse, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olduğundan, söz konusu kimsenin sadece iyi niyetli üçüncü kişiler tarafından iflası istenebilir. Bununla birlikte, donatma iştirakinin tüzel kişiliği bulunmadığı ve tacir de olmadığı halde, TTK'nun 19. maddesi gereğince, tacirlere ilişkin hükümler, donatma iştiraki hakkında da uygulanacağından ve ayrıca TTK'nun 968. maddesinde de açık hüküm bulunduğundan, donatma iştiraki de iflasa tabidir.
- 56 Özel yasa hükümleri uyarınca, tacir olmadıkları halde iflasa tabi olan kişilere birkaç örnek verecek olursak: Ticareti terk eden bir eski tacir, ticareti terk ettiğinin ilanından itibaren bir yıl içinde, iflasa tabi olmaya devam eder (İİK'nun 44/II. md.); bir bankanın yönetim kurulu ve kredi komitesi başkanı ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcılarını ve imzaları ile bankayı ilzam eden memurlarının yasaya aykırı karar ve işlemleriyle bankanın iflasına neden olduklarının saptanması durumunda, bankaya verdikleri zararlarla sınırlı olarak bunların kişisel sorumluluklarına

- gidilerek, kurul kararına istinaden ve Fon'un talebi üzerine şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir (Bankalar Kanunu 17. md.).
- 57 Gönen ERİŞ: a.g.e., 209; Hayri DOMANIÇ: (Kanun Şerhi II), a.g.e., 474.
- 58 Vesayet işlerinde yetki küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir (Türk Medeni Kanunu 411. md.).
- 59 Orhan Nuri ÇEVİK: a.g.e., 489.
- 60 Hayri DOMANIÇ: (Kanun Şerhi II), a.g.e., 373.
- 61 "Bir kimsenin vesayet altına alınmasını gerektirecek akıl hastalığına ya da akıl zayıflığına maruz bulunup bulunmadığı hususu, yargıçlık mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgi ile çözümlenebilecek konulardan olmadığından, yargıçın kendisini bilirkişi yerine koyarak, davacıyı müşahade etmesi ve vasi tayinine gerek bulunmadığına karar verilmesi isabetsizdir." (Yargıtay 2. HD.'nin 30.10.1986 gün ve E: 1986/9208, K: 1986/9482 sayılı kararı).
- 62 Yargıtay 11. HD.'nin 03.10.1985 gün ve E: 1985/4821, K: 1985/5036 sayılı kararı.
- 63 Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 61.
- 64 Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 62.
- 65 Halil ARSLANLI: "Anonim Şirketlerin İnfisahının Hukuki Neticeleri", Batider, I, 3, 1962, 304.
- 66 Erdoğan MOROĞLU: "Fesih, İnfisah ve Tasfiye", Makaleler, I, (İstanbul, 1999), 318.
- 67 Sezgin ÖZCAN: "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliğinden İstifa ve Sonuçları", Yaklaşım, 117 (Eylül 2002), 224.
- 68 Hayri DOMANIÇ: Türk Ticaret Kanunu Şerhi, I (İstanbul, 1988), 480.
- 69 Sezgin ÖZCAN: a.g.m., 224.
- 70 Ali FİDANCI: "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliğinden İstifa Şekli ve Hukuki Sonuçları", Yaklaşım, 13, (Ocak 1994), 36-39.
- 71 Hayri Domanic: (Kanun Şerhi), a.g.e., 480.
- 72 Fikret EREN: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (İstanbul, 2003), 474.
- 73 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 259. Yargıtay 11. HD.'nin 15.11.1976 gün ve E: 1976/3647, K: 1976/4920 sayılı kararı.
- 74 Ferit DEVELİOĞLU: Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat (Ankara,1986), 73.
- 75 İsmail DOĞANAY: Türk Ticaret Kanunu Şerhi (Ankara, 1990), 818-819.
- 76 Fahiman TEKİL: a.g.e., 164.
- 77 H. Sami TÜRK: "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi", Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, I, (Ankara, 1984), 183.
- 78 H. Sami TÜRK: a.g.m., 184.
- 79 H. Sami TÜRK: a.g.m., 186.
- 80 Ömer TEOMAN, "Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçim ve Azillerinin Gündeme Bağlılık İlkesi ile İlişkisi", İkt. Mal. D., XXVIII, 1, 1981, 20-30; Tuğrul ANSAY: a.g.e., 167, dn. 14a.; H. Sami TÜRK: a.g.m., 200; Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 259. Ancak, Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, yönetim kurulu gündemindeki maddeleri bu açıdan geniş yorumlayarak, yönetim kurulunun genel kurula hesap vermesi niteliğini taşıyan her maddenin gereğinde ilgili yönetim kurulu üyesinin azlını de içerdiğini kabul etmektedir (Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 259.).
- 81 Erdoğan MOROĞLU: Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü (İstanbul, 2001), 60 vd.; Yılmaz ULUSOY: Mukayeseli Sermaye Şirketleri (Ankara, 1974), 287 vd.; Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 68.
- 82 Yargıtay 11. HD.'nin 24.09.1985 gün ve E: 1985/3578, K: 1985/4774 sayılı kararı.
- 83 H. Sami TÜRK: a.g.m., 200.
- 84 Orhan Nuri ÇEVİK: a.g.e., 493.
- 85 Orhan Nuri ÇEVİK: a.g.e., 495; Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 261.
- 86 "Davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Yasa'nın 80. maddesinin sondan bir önceki fıkrasına göre davacının tüzel kişiliği haiz şirketin üst düzeyde yöneticisi ve yetkilisi olduğu Türkiye Ticaret Sicil Gazetes'i'nin içeriğinden anlaşılmaktadır. Öte yandan, davalı kurumun prim alacağına da davacının şirketin üst düzey yöneticisi olduğu dönemle ilgili olduğu da ödeme emri içeriğinden anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca, davacının sigorta primlerinden sorumlu tutulması gerektiği açıktır. Bundan başka, üst yöneticinin şirketten ayrıldığı ve dolayısıyla bu sıfatının sona erdiği tescil ve TTK'nun 38 ve 39. madde hükümlerine göre Türkiye Ticaret Sicil Gazetes'i'nde ilan edilmedikçe 3. kişilere karşı ileri sürülemeyeceği Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir."
- 87 D. Erkan ATEŞLİ: "Anonim Şirketin Kanuni Temsilcisinin Ödenmemiş Vergi Borçları Karşısındaki Sorumluluğu", Yaklaşım, 94, (Ekim 2000), 167.
- 88 Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun 31.03.1995 gün ve E: 1995/21, K: 1995/116 sayılı kararı.
- 89 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 241; Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 31.
- 90 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 241-242; Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 31.
- 91 Fahiman TEKİL: a.g.e., 142.
- 92 Fatih BİLGİLİ: a.g.e., 75.
- 93 Bu tartışmalar konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Fahiman TEKİL: a.g.e., 142 vd.
- 94 Fahiman TEKİL: a.g.e., 147.
- 95 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 242; Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 31.
- 96 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 242; Yadigar İZMİRLİ: a.g.e., 32.
- 97 Ersin ÇAMOĞLU: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Ankara, 1972), 32; Halil ARSLANLI: a.g.e., 94.
- 98 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 256; Ünal TEKİNALP: a.g.e., 20.
- 99 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 256.
- 100 Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 34.
- 101 Reha POROY, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 256-257. Tüzel kişilerin anonim şirket yönetim kurulundaki temsilcilerinin gönderen tüzel kişinin organı olup olmadığı

hususunda öğretideki tartışmalar için bkz. Ersin ÇAMOĞLU: a.g.e., 34 vd.

- 102 Yargıtay 21. HD.'nin 26.01.1998 gün ve E: 1997/8765, K: 1998/259 sayılı kararı.
- 103 Yargıtay HGK.'nun 29.04.1998 gün ve E: 1998/21-295, K: 1998/309 sayılı kararı.
- 104 Yargıtay 10. HD.'nin 20.10.1997 gün ve E: 1997/7270, K: 1997/7118 sayılı kararı.
- 105 Yargıtay 21.H.D.'nin 03.02.2000 gün ve E: 2000/439, K: 2000/657 sayılı kararı.
- 106 506 sayılı Yasa'nın 3/1-F maddesinde, kanunla kurulu emekli sandıklarına aidat ödemekte olanların bu kanunun uygulanmasında sigortalı sayılmayacaklarını; 1479 sayılı Yasa'nın 24/II-c maddesi ise, kanunla veya kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulu sosyal güvenlik kuruluşlarına prim veya kesenek ödeyenlerle bu tür kuruluşlardan malullük veya yaşlılık aylığı ile daimi tam iş göremezlik geliri almakta olanların ve aylık veya gelir bağlanması için talepte bulunmuş olanların (dul ve yetim aylığı veya Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan geçici veya sürekli kısmi iş göremezlik geliri alanlar hariç), sigortalı sayılmayacaklarını açıkça vurgulamıştır.
- 107 Benzer şartlar 2925 ve 2926 sayılı yasaların 4. maddelerinde de getirilmiştir.
- 108 Yargıtay HGK.'nun 03.10.2001 gün ve E: 2001/21-627, K: 2001/659 sayılı kararı.
- 109 Yargıtay 21.H.D.'nin 05.07.2004 gün ve E: 2004/3076, K: 2004/6610 sayılı kararı.
- 110 Tankut CENTEL: "Bağımlı Çalışanların İsteğe Bağlı Sigortaya Devam Etmeleri", İş Hukuku Dergisi, C. 3, 1993, 36.
- 111 Yargıtay 21.H.D.'nin 15.02.1999 gün ve E: 1999/647, K: 1999/711 sayılı kararı.
- 112 Yargıtay 21.H.D.'nin 16.10.2006 gün ve E: 2006/3739, K: 2006/10069.

KAYNAKÇA

- ANSAY, Tuğrul. Anonim Şirketler Hukuku. Ankara, 1975.
- ARSLANLI, Halil. Anonim Şirketler. İstanbul, 1961.
- ARSLANLI, Halil. "Anonim Şirketlerin İnfisahının Hukuki Neticeleri", Batider, I, 3, 1962, 301-319 (İnfisah).
- ATEŞLİ, D. Erkan. "Anonim Şirketin Kanuni Temsilcisinin Ödenmemiş Vergi Borçları Karşısındaki Sorumluluğu", Yaklaşım, 94, (Ekim 2000), 163 vd.
- AYHAN, Rıza. "Anonim Şirketlerde Yönetim Kuruluna Üye Seçilebilmek İçin Ehliyet Şartı", SÜHF. Der. I, 1, 235-248.
- BİLGİLİ, Fatih. Yeni Gelişmelerle İsviçre ve Alman Hukuklarında Anonim Ortaklıkların Organlarının Davranışlarından Dolayı Üçüncü Kişiler Karşısındaki Sorumluluğu ve Organların Tazminat Borcu. Ankara, 2004.
- CENTEL, Tankut. "Bağımlı Çalışanların İsteğe Bağlı Sigortaya Devam Etmeleri", İş Hukuku Dergisi, C. 3, 1993, 32-50.
- ÇAMOĞLU, Ersin. Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu. Ankara, 1972.
- ÇEVİK, Orhan Nuri. Anonim Şirketler. Ankara, 1988.
- DEVELİOĞLU, Ferit. Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat. Ankara, 1986.
- DOĞANAY, İsmail. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. Ankara, 1990.
- DOMANIÇ, Hayri. Anonim Şirketler. İstanbul, 1978.
- DOMANIÇ, Hayri. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. I, İstanbul, 1988 (Kanun Şerhi).
- DOMANIÇ, Hayri. Türk Ticaret Kanunu Şerhi. II, İstanbul, 1988 (Kanun Şerhi II).
- EREN, Fikret. Borçlar Hukuku Genel Hükümler. İstanbul, 2003.
- ERİŞ, Gönen. Anonim Şirketler Hukuku. Ankara, 1995.
- FİDANCI, Ali. "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliğinden İstifa Şekli ve Hukuki Sonuçları", Yaklaşım, 13, (Ocak 1994), 36-39.
- İMREGÜN, Oğuz. Anonim Ortaklıklar. İstanbul, 1989.
- İZMİRLİ, Yedigâr. Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesi ve Hukuki Sonuçları. Ankara, 2001.
- KARAHAN, Sami. "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantı Nisapları", SÜHF. Der. I, 1, Konya 1988, 195-204.
- KARAYALÇIN, Yaşar. "Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri", Batider, VIII, 2, 1975, 1-29.
- MOROĞLU, Erdoğan. "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyeleri ile Denetçilerinin Görev Süreleri", Makaleler, I, İstanbul, 1999, 389-400 (Görev Süresi).
- MOROĞLU, Erdoğan. "Fesih, İnfisah ve Tasfiye", Makaleler, I, İstanbul, 1999, 310-318 (Tasfiye).
- MOROĞLU, Erdoğan. Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü. İstanbul, 2001.
- ÖZCAN, Sezgin. "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliğinden İstifa ve Sonuçları", Yaklaşım, 117 (Eylül 2002), 223 vd.
- POROY, Reha, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU. Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku. İstanbul, 2003.
- TANDOĞAN, Haluk. "Hükmi Şahısların Anonim Şirket İdare Meclisinde Temsili", Batider, I, 1, 3-35.
- TEKİL, Fahiman. Anonim Şirketler Hukuku. İstanbul, 1998.
- TEKİNALP, Ünal. Anonim Ortaklıkların Yönetim Kurullarında Tüzel Kişilerin Temsili. Ankara, 1965.
- TEOMAN, Ömer. "Kendilerine Yasal Danışman Atanan Kişilerin Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyesi Olup Olamayacakları Sorunu", İkt. Mal. D., XXVI, 1, 1979-80, 416-422 (Yasal Danışman).
- TEOMAN, Ömer. "Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçim ve Azillerinin Gündeme Bağlılık İlkesi ile İlişkisi", İkt. Mal. D., XXVIII, 1, 1981, 20-30 (Gündeme Bağlılık).
- TEOMAN, Ömer. "Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Ana Sözleşmede Gösterilen Sayıda Yönetim Kurulu Üyesi Seçmek Zorunda mıdır?", Yasa, 1996, 991 vd. (Seçim).
- TÜRK, H. Sami. "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi", Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, I, Ankara, 1984, 177-200.
- ULUSOY, Yılmaz. Mukayeseli Sermaye Şirketleri. Ankara, 1974.
- YASAMAN, Hamdi. "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Toplantıları", Yaklaşım, 13, (Ocak 1994), 32-35.